

Risk- och väsentlighets- analys

Med förslag till granskningsområden.
Analysen är ett underlag inför styrelsens och
nämndernas interna kontrollplaner för 2023
KSF 2019/649

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Risk- och väsentlighetsanalys	3
	Frågor för kommande års analys	4
Bilaga 1	Analys med riskbedömning och granskningsområden	6
1	Långsiktig och hållbar ekonomi och miljö.....	6
1.1	Vattenförsörjning.....	7
1.2	Ekonomistyrning.....	8
2	Beredskap och säkerhet	9
2.1	Cybersäkerhet.....	9
2.2	Höjd beredskap.....	10
3	Kompetensförsörjning	11
3.1	Introduktion av chefer och anställda.....	11
3.2	Brist på arbetskraft	12
4	Tillitsbaserad styrning	13
Bilaga 2	Så här har analysen gjorts.....	14
	Frågor som arbetsgruppen för intern kontroll diskuterat	15
	Riskvärdering	15
	Arbetsgruppens ursprungliga sammansättning och arbetssätt	15
Bilaga 3	Nya lagar och normer	16
2019	16
2020	17
2021	19
2022	21

1 Inledning

Kommunallagen anger att kommunstyrelsen och varje nämnd årligen behöver anta en intern kontrollplan. Planen innehåller punkter som ledamöterna vill granska i syfte att försäkra sig om att:

- Verksamheten drivs på ett bra och effektivt sätt.
- Medarbetare lever upp till lagar, normer och policyer.
- Den rapportering som ges till styrelsen och nämnden (finansiell och verksamhetsmässig) är tillförlitlig.

För att identifiera relevanta granskningsområden har en grundläggande risk- och väsentlighetsanalys gjorts 2019, vilken uppdateras i detta dokument. Analysen ska vara underlag till nämndernas interna kontrollplaner. Självklart kan nämnderna göra egna analyser utifrån sina specifika ansvarsområden.

Motivet att göra en kommungemensam analys är att Höörs kommun har en (1) förvaltning och många risker ligger i organisationens arbetssätt och rutiner, eller, avsaknad av dessa. Det gör att varje sektorchef också ska informera om analysen och säkerställa att det finns arbetssätt på plats som förebygger eller hanterar riskerna genom att gå igenom analysen med sina ledningsgrupper eller samverkansgrupper.

2 Risk- och väsentlighetsanalys

Årets analys har fyra fokusområden. Dessa områden har setts som väsentliga att följa upp i syfte att säkerställa att kommunfullmäktiges mål nås, att kommunen har en god verksamhet som redovisas på ett tillförlitligt sätt och för att säkerställa en god efterlevnad av lagar och normer.

Till varje fokusområde finns en analys som motiverar varför området är viktigt. Det finns också en riskbedömning med förslag till granskningsområden. De förslag till granskningsområden som lyfts fram i 2023 års analys är:

Granskningsområde (förslag)	Fokusområde
Vattenförsörjning	Långsiktig och hållbar ekonomi och miljö
Ekonomistyrning	Långsiktig och hållbar ekonomi och miljö
Höjd beredskap	Beredskap och säkerhet
Cybersäkerhet	Beredskap och säkerhet
Introduktion av chefer och anställda	Kompetensförsörjning
Brist på arbetskraft	Kompetensförsörjning
Tillitsbaserad styrning	Tillitsbaserad styrning

I [bilaga 1](#) motiveras varför granskningsområden har valts ut. En riskbedömning redovisas tillsammans med förslag på granskningsområden.

I [bilaga 2](#) redovisas arbetssättet och materialet som varit underlag för risk- och väsentlighetsanalysen.

Frågor för kommande års analys

Under våren 2023 kommer en omfattande risk- och väsentlighetsanalys genomföras som sedan planeras revideras löpande under mandatperioden. I arbetet med analysen identifieras ett antal frågor som bedöms som relevanta till kommande års analyser. Det finns också frågor som har hanterats i tidigare års interna kontrollarbete men som med fördel kan följas upp igen. På så sätt finns en så kallad riskportfölj. Exempel på frågor som ingår:

- *God ekonomisk hushållning:*
 - Arbetssätt som säkerställer att kommunstyrelsens analys av god ekonomisk hushållning i koncernen är tillförlitlig.
 - Att arbetssätt för cirkulär ekonomi bidrar till god ekonomisk hushållning.
 - Vattenförsörjningen.
 - Medborgardelaktighet som möjliggör god egenutveckling och samhällsutveckling.

- *Förtroende, antikorrupktion och penningtvätt*
 - Att arbetssätt finns som säkerställer att kommunen har insikt om risker och har kapacitet att förebygga dem.
 - Visselblåsarlagen
 - Identifiering av särskilt riskutsatta tjänstepersoner för mutor, påtryckningar och hot.
- *Samverkan genom IT-kommuner i Skåne AB*
 - Att samverkansprojektet fungerar
 - Att cybersäkerheten säkerställs
 - Kapaciteten att hantera digitalisering och förändringsfrågor

Bilaga 1

Analys med riskbedömning och granskningsområden

1 Långsiktig och hållbar ekonomi och miljö

De kommande åren kommer andelen äldre öka mer än befolkningen i arbetsför ålder. Det gör att behoven av välfärd ökar mer än ökningen av skatteintäkter, vilket ger mindre utrymme till välfärden för kommuner och regioner. Totalt sett beräknas de demografiska kostnaderna öka med 60 miljarder kronor de kommande tio åren, varav 36 miljarder avser kommunerna.

Även svårigheten att rekrytera medarbetare kommer att orsaka problem. Inför dessa utmaningar måste kommunens verksamheter bedrivas på ett annat sätt än idag. Utvecklingen pågår, men det krävs än mer utveckling och förändring framöver då behoven av välfärd fortsätter att öka. Det krävs även en bredare samverkan mellan civilsamhället och offentlig verksamhet för att resurserna – både ekonomiska och personella – ska räcka till.

Analysen visar också att kommuner troligen behöver lägga mer ekonomiska resurser på klimatanpassning om insatser inte görs idag för att mildra klimatutvecklingen.

Kommunfullmäktige har för perioden 2020-2023 ett mål om att Höörs kommun ska ha en *långsiktig och hållbar ekonomi och miljö*. Målet innebär bland annat att:

- Det årliga ekonomiska resultatet ska utgöra minst 1,5 % av skatteintäkter och generella statsbidrag och ska uppgå till 2 % vid periodens slut.
- Investeringsvolymen på skattefinansierad verksamhet ska inte överstiga nivån på avskrivningar, exploateringsintäkter och resultat.
- De politiska kostnaderna ska minska jämfört med 2018.
- Kommunens unika och omväxlande natur, biologiska mångfald och lokala vattenresurser ska värnas.

Det finns ett antal faktorer som påverkar kommunens förutsättningar att ha en långsiktig hållbar ekonomi och miljö. Rätt hanterat bidrar faktorerna till att målet nås. Likväl som det motsatta kan riskera att målet inte nås.

De ekonomiska målen påverkas av teknisk utveckling, medborgarnas behov och hur samhällskontraktet är definierat d v s vad som anses vara det kommunala uppdraget. För att nå det ekonomiska målet samtidigt som efterfrågan på samhällsservice ökar behövs förebyggande insatser.

För att bevara Höörs kommuns unika och omväxlande natur med sin biologiska mångfald behövs aktiva insatser. Om Parisavtalet inte nås kommer Skåne få ett klimat som Budapest 2050, enligt forskning. Det medför effekter för vegetationen, djurlivet, markens bärighet så väl som mat och vattenförsörjningen. Det kan också innebära ökad risk för infektionssjukdomar samt en ökning av klimatflyktingar. En befolkningsökning om 250 personer per år påverkar också tillgången på vatten.

1.1 Vattenförsörjning

Idag kan Höörs kommun inte säkra god vattenförsörjning till 2030. God vattenförsörjning är viktigt eftersom kommunen vill öka sin befolkningstillväxt samtidigt som det sker klimatförändringar. Vattenförsörjning är också förenad med stora investeringar vilket gör att avsaknad av framförhållning påverkar kommunens ekonomi. Det behövs också förebyggande insatser i form av minskad vattenförbrukning.

God vattenförsörjning är en stor fråga som behöver återkomma i framtida riskanalyser. Det är också en fråga som VR-nämnden arbetar med. Det som inledningsvis är intressant att gå igenom är åtgärder för att effektivisera vattenförbrukningen. Vatten kostar och minskad förbrukning bidrar till bättre ekonomi.

Riskbedömning med förslag till granskningsområden

<p>Faktorer som kan bidra till en undermålig vattenförsörjning (sannolikhet):</p> <ul style="list-style-type: none"> Föråldrade vattensystem Ny va-plan är framtagen. Det behövs förebyggande insatser för att ha en effektiv vattenhantering Kommunens befolkning ska öka med 250 personer per år vilket ställer krav på nyproduktion 	<p>Konsekvens av undermålig vattenförsörjning:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ökade kostnader för kommunen Minskad befolkningstillväxt Vattenransonering 			
<p>Riskvärde: 6 Sannolikhet: 2 Konsekvens: 3</p>	<p>Sannolikhet <i>undermålig vattenförsörjning</i></p>			
<p>Förslag på granskningsområden som bidrar till en god vattenförsörjning</p> <ul style="list-style-type: none"> Uppföljning av utveckling av vattentillgång i allmänna vattentäkter. (Över tid har grundvattennivåerna sjunkit). <i>VR-nämnden</i> Minskad vattenförbrukning genom att det kommunala fastighetsbeståndet blir förebilder. <i>HFAB uppmuntras att göra detta.</i> Säkerställa att VA-plan och investeringsbudgeten harmonierar. <i>VR-nämnden</i> 				
	<p>Konsekvens <i>undermålig vattenförsörjning</i></p>			

1.2 Ekonomistyrning

Budgetförutsättningarna för Höörs kommun och kommunsverige i stort är mer utmanande än på många år. Den demografiska utvecklingen börjar nu på allvar att få konsekvenser. Andelen äldre ökar, samtidigt som andelen yrkesverksamma minskar, i en växande befolkning. Det ger ökad efterfrågan på välfärd, tilltagande personalbrist och större svårigheter att få den ekonomiska ekvationen att gå ihop. Därtill har läget försämrats ytterligare under 2022 genom en snabbt ökande inflation driven av externa faktorer.

För att effektivt utnyttja våra resurser krävs dels en respekt för att budgetar inte får överskridas, ett bra internt samarbete mellan politiker och tjänstemän samt en gynnsam organisationskultur. För att Höörs kommun inte ska riskera att gå med underskott är det av största vikt att nämnderna håller sina budgetramar och att vi stadigt effektiviserar verksamheten.

Mellankommunal samverkan är ett fenomen som över dryga två decennier blivit allt vanligare i Sverige. Det rör sig om exempelvis kommunalförbund, gemensamma nämnder, gemensamma bolag och avtalsamverkan. Motivet är oftast att med hjälp av stordriftsfördelar skapa mer effektiva verksamheter. Detta ska i sin tur bidra till att sänka kostnaderna, höja servicekvaliteten, bredda serviceutbudet och/eller göra det lättare att rekrytera. Höörs kommun tillämpar samverkan i olika former och ur flera aspekter är det viktigt att kontinuerligt utvärdera att tänkt effekt av samverkan uppnås.

Riskbedömning med förslag till granskningsområden

<p>Faktorer som kan bidra till en ineffektiv ekonomistyrning:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten. 	<p>Konsekvens:</p> <ul style="list-style-type: none"> En ineffektiv ekonomistyrning kan leda till negativa ekonomiska resultat vilket kan innebära att satsningar får omprioriteras och i förlängningen finns risken att balanskravet inte uppnås. 			
<p>Riskvärde: 3 Sannolikhet: 1 Konsekvens: 3</p>	<p>Sannolikhet <i>Ineffektiv ekonomistyrning</i></p>			
				x
<p>Konsekvens <i>Ineffektiv ekonomistyrning</i></p>				
<p>Förslag på granskningsområden som bidrar till en effektiv ekonomistyrning</p> <ul style="list-style-type: none"> Finns det idag ändamålsenlig rutin för hantering av prognostiserat underskott bland kommunens nämnder? Kontroll av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. Utvärdera samarbetspartners, efterlevs de avtal och ägardirektiv som finns med våra samarbetspartners och bolag, exempelvis upphandlingscentralen och Unikom. 				

2 Beredskap och säkerhet

Kommunens ansvar för krisberedskap och civilt försvar regleras i Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Lagen syftar till att kommunerna ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred samt att kommuner därigenom också ska uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. I två överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) preciseras kommunens uppgifter och den statliga ersättningen enligt LEH:

- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022
- Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2021

En allt mer osäker omvärld innebär att upprättandet av kommunens beredskap och rutiner för säkerhet är mer relevanta än på mycket länge.

2.1 Cybersäkerhet

Hörs kommun har inlett ett arbete för att öka digitaliseringen. Ökad digitalisering ger ökad sårbarhet för dataintrång och överbelastningsattacker. Det är viktigt att säkerställa att åtkomst sker på rätt sätt, exempelvis att information som tillgängliggörs på hemsidan inte innehåller personuppgifter samt att medarbetare endast söker information som har betydelse för de egna arbetsuppgifterna. Särskilt viktigt är det att ha beredskap för avbrott i funktionen av samhällskritiska system.

Riskbedömning med förslag till granskningsområden

<p>Faktorer som kan bidra till en oförmåga att säkerställa cybersäkerheten (sannolikhet):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ökad digitalisering ger ökad sårbarhet för angrepp • Insikt om cybersäkerhet behövs hos medarbetare och förtroendevalda • Antalet attacker mot offentliga organ ökar • Otillräckliga resurser och redundans 	<p>Konsekvens av oförmåga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunfullmäktiges mål nås inte • Medarbetarna kan inte arbeta effektivt • Samhällsviktiga funktioner fungerar inte 			
<p>Riskvärde: 6 Sannolikhet: 2 Konsekvens: 3</p>	<p>Sannolikhet <i>bristfällig cybersäkerhet</i></p>			
<p>Konsekvens <i>bristfällig cybersäkerhet</i></p>				
<p>Förslag på granskningsområden som bidrar till att kommunen har kapacitet att uppnå tillräckligt god cybersäkerhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Är systemen inventerade, graderade och kontinuitetsplaner upprättade för verksamhetskritiska system? • Skyddas personuppgifter vid politisk behandling av ärenden? • Säkerställa att registret för personuppgifter är uppdaterat och komplett. 				

2.2 Höjd beredskap

Den kommunala verksamheten är en viktig del av det civila försvaret. För att verksamheten ska fungera även vid höjd beredskap måste kommunen planera sin beredskap. En prioriterad åtgärd är att planera för vilken organisation kommunen ska ha för sin verksamhet under höjd beredskap, det vill säga en krigsorganisation, inklusive dess bemanning. Genom en krigsorganisation fastställs grunden för hela kommunens planering för höjd beredskap; vilka delar av verksamheten som ska bedrivas under höjd beredskap samt hur verksamheten behöver anpassas för att kunna fungera under rådande förutsättningar. Detta skapar en förmåga att kunna ställa om verksamheten i händelse av höjd beredskap. Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva och som framgår av berörda lagar. Respektive sektors/bolags krigsplanering kommer att utgöra underlag till kommunens centrala krigsorganisationsplanering. Arbetet utifrån att organisera sig vid en höjd beredskap är under framtagande varav området lämpar sig för kontroll under 2024.

Riskbedömning med förslag till granskningsområden

<p>Faktorer som kan bidra till en oförmåga att säkerställa en korrekt organisation vid höjd beredskap.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Krigsorganisation behöver utvärderas och uppdateras kontinuerligt. • Utbildning och övning, kommunens organisation behöver utbildas och övas kontinuerligt. • Övrig planering inför höjd beredskap behöver ske utöver en krigsorganisation, i form av beredskapsplaner och rutiner. 	<p>Konsekvens av otillräcklig organisation:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otydligt ansvar och mandat leder till en ineffektiv organisation. • Organisationen lyckas inte säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. • Skyddar inte civilbefolkningen inom ramen för kommunens ansvar. • Bidrar inte till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp. 			
<p>Riskvärde: 6 Sannolikhet: 2 Konsekvens: 3</p>	<p>Sannolikhet <i>bristfällig beredskap</i></p>			
			x	
		Konsekvens <i>bristfällig beredskap</i>		
		<p>Förslag på granskningsområden som bidrar till att kommunen har kapacitet att uppnå tillräckligt god organisation vid höjd beredskap:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finns en krigsorganisation beslutad inom kommunens nämnder och bolag? • Är övningsplan beslutad och involverar den samtliga välfärdskritiska funktioner? 		

3 Kompetensförsörjning

Ökad befolkningstillväxt medför behov av fler medarbetare samtidigt blir det svårare att rekrytera. Detta är något som samtliga verksamhetsområden möter. Höörs kommun har en personalomsättning på ca 12 % per år, d v s cirka 550 nyrekryteringar behövs de kommande 4 åren.

3.1 Introduktion av chefer och anställda

Många nyrekryteringar ställer krav på introduktion och här har chefer en nyckelroll. Höörs kommun har en (1) förvaltning vilket också ställer ökade krav på chefer att agera efter kommunens gemensamma förhållningssätt vilken finns i ledarskapspolicyen. För att ha förutsättningar att agera utefter ett gemensamt förhållningssätt är kommunens digitala frukostmöten ett viktigt forum där samtliga verksamhets- och enhetschefer förväntas delta.

Introduktion för nyanställd personal genomförs på olika organisationsnivåer. Den övergripande introduktionen i Höörs kommun sker digitalt vid start av anställning. Där får den nyanställda information om hur Höörs kommun är organiserad, vad det innebär att vara anställd och praktisk information såsom kommunens interna rutiner och lön. Nästa introduktionsnivå sker på sektor- och verksamhetsnivå och beskriver hur verksamheten fungerar och därefter är det arbetsplatsens organisation som introduceras. Beroende på befattning fördjupas genomgång av de olika nivåerna.

Riskbedömning med förslag till granskningsområden

<p>Faktorer som kan bidra till en otillräcklig introduktion (sannolikhet):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introduktionen sker på olika sätt • medarbetarundersökningen indikerar att vi – mellan sektorer - kan lära oss mer av varandra 	<p>Konsekvens av otillräcklig introduktion:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Längre handläggningstider och mer rättsosäkert för medarbetarna • Upplevelsen av dålig förvaltning kan förstärkas • Förutsättningarna att se kommunen som en helhet minskar vilket försvårar samverkan • Minskad samsyn kring viktiga projekt 			
<p>Riskvärde: 4 Sannolikhet: 2 Konsekvens: 2</p>	<p>Sannolikhet <i>Otillräcklig introduktion till chefer</i></p>	<p style="background-color: yellow;"> </p>	<p style="background-color: red;"> </p>	<p style="background-color: red;"> </p>
<p style="background-color: green;"> </p>		<p style="background-color: yellow; text-align: center;">x</p>	<p style="background-color: red;"> </p>	
		<p>Konsekvens <i>Otillräcklig introduktion till chefer</i></p>		
		<p>Förslag på granskningsområden som bidrar till god introduktion och stöd till chefer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upplever chefer att de fått god introduktion? Granskningen görs i medarbetarsamtal och/eller medarbetarenkät. <i>Kommunstyrelsen</i> • I vilken omfattning genomförs den digitala introduktionen för våra nya medarbetare? <i>Kommunstyrelsen</i> • I vilken omfattning deltar våra chefer på våra digitala frukostmöten? <i>Kommunstyrelsen</i> 		

3.2 Brist på arbetskraft

De offentliga Sverige och kommuner i synnerhet upplever idag en brist på kompetent arbetskraft i samband med rekryteringar. Höörs kommun ser rekryteringssvårigheter till följd av brist på arbetskraft inom ett flertal områden, exempelvis allt från nyckel- och ledningsfunktioner, inom för- och grundskola samt äldreomsorgen.

Därutöver står Sverige och Höörs kommun inför en svår demografisk utmaning. De stora 40-talistkullarna behöver med stigande ålder allt mer vård och omsorg, medan de som är i arbetsför ålder utgör en minskande andel av befolkningen. Omsatt i statistik så ser vi att; antalet sysselsatta på arbetsmarknaden ökar endast med 169 000 personer fram till 2031. Välfärden skulle behöva 54 procent av dessa personer, enligt SKR:s senaste ekonomirapport. Bara äldreomsorgen skulle behöva anställa 58 500 personer. Problemet är att Svenskt Näringsliv beräknar att de behöver 70 procent av den tillkommande arbetskraftsökningen. Försvarmakten skulle behöva 64 procent. Det är med andra ord en ekvation och rekryteringen behöver kompletteras med fler åtgärder. Den största potentialen för att minska behovet av anställda finns i de kommuner och regioner själva kan göra:

- Få fler att arbeta heltid och förlänga arbetslivet. Om alla deltidsarbetande i välfärden skulle jobba tre timmar mer i veckan och pensionsåldern öka till 66 år skulle behovet av anställda minska med över 100 000 personer fram till 2031.
- Prioritera arbetsmiljöarbetet. En minskad sjukfrånvaro gör att fler kan stanna längre i arbetslivet och minskar behovet av nyrekrytering.

Riskbedömning med förslag till granskningsområden

<p>Faktorer som kan bidra till brist på arbetskraft (sannolikhet):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ett svagt varumärke som gör att potentiella rekryteringar väljer bort kommunen. • För få arbetar heltid och väljer att pensionera sig tidigt. • Arbetsmiljöarbetet briser vilket leder till höga sjukskrivningstal. 	<p>Konsekvens av brist på arbetskraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förvaltningen kan inte utföra sitt kärnuppdrag eller nå upp till antagna mål och visioner. • Samhällskontraktet försvagas om inte vi som kommun kan förmedla den välfärd som våra kommuninvånare är berättigade. 			
<p>Riskvärde: 6 Sannolikhet: 2 Konsekvens: 3</p>	<p>Sannolikhet <i>Brist på arbetskraft</i></p>			
			X	
<p>Förslag på granskningsområden som bidrar till en minskad brist av arbetskraft.</p> <ul style="list-style-type: none"> • När kommunen upp till de ambitioner som behövs enligt modellen Heltid som norm. • Är rutin för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) implementerad och följs upp enligt rutin? 				

4 Tillitsbaserad styrning

Tillitsbaserad styrning är inte en enhetlig styrmodell, utan kan snarare ses som ett förhållningssätt. En väl fungerande styrning och ledning måste bygga både på ordning och reda, det vill säga kontroll på ekonomi och kvalitet, men också på tillit till dem som utför välfärdstjänsterna. Det innebär en styrning med inslag av flera olika styrmodeller och principer. Tillitsstyrning innefattar en tydlig gräns mellan politikerna och professionens ansvar. Förtroendevalda får återkoppling från verksamheterna i form av omvärldsbevakning, analyser av nuläge och nyckeltal. Utifrån detta underlag och den politiska inriktningen sätts få och tydliga fullmäktigemål. Fullmäktiges mål är en viktig grund för verksamheterna men innebär ingen detaljstyrning.

En tydlig ansvarsfördelning mellan förtroendevalda och förvaltning är viktig för att möjliggöra en effektiv förvaltning och god arbetsmiljö.

Riskbedömning med förslag till granskningsområden

<p>Faktorer som kan bidra till otillräcklig tillitsstyrning (sannolikhet):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Offentlig sektors ökade professionalisering gör uppdraget som fritidspolitiker krävande • Svårigheten att rekrytera kvalificerade och väl insatta fritidspolitiker • Ökad lag- och myndighetsstyrning gör att utrymmet för det kommunala självstyret har minskat • Olika syn på förtroendevaldas och tjänstemäns uppdrag 	<p>Konsekvens av otillräcklig tillitsstyrning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svårighet att driva verksamhetsutveckling på ett optimalt sätt • Svårighet att rekrytera och behålla kompetent personal • Dålig framförhållning och effektivitet • Otrygg arbetssituation • Överbelastning • Särintressen riskerar att dominera över helhetssyn vilket leder till att kommunens gemensamma intressen inte tillvaratas. 			
<p>Riskvärde: 9 Sannolikhet: 3 Konsekvens: 3</p>	<p>Sannolikhet <i>otillräcklig tillitsstyrning</i></p>	<p style="background-color: yellow;"> </p>	<p style="background-color: red;"> </p>	<p style="background-color: red; text-align: center;">x</p>
		<p style="background-color: lightgreen;"> </p>	<p style="background-color: yellow;"> </p>	<p style="background-color: red;"> </p>
		<p style="text-align: center;">Konsekvens <i>otillräcklig tillitsstyrning</i></p>		
<p>Förslag på granskningsområden som bidrar till att säkerställa tillräcklig tillitsstyrning;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antal initiativärenden och motioner som berör detaljerade hur-frågor • Kartlägga omsättning av ledamöter i nämnder och styrelser • Enkätfrågor om hur medarbetare och förtroendevalda upplever att tillitsstyrning råder 				

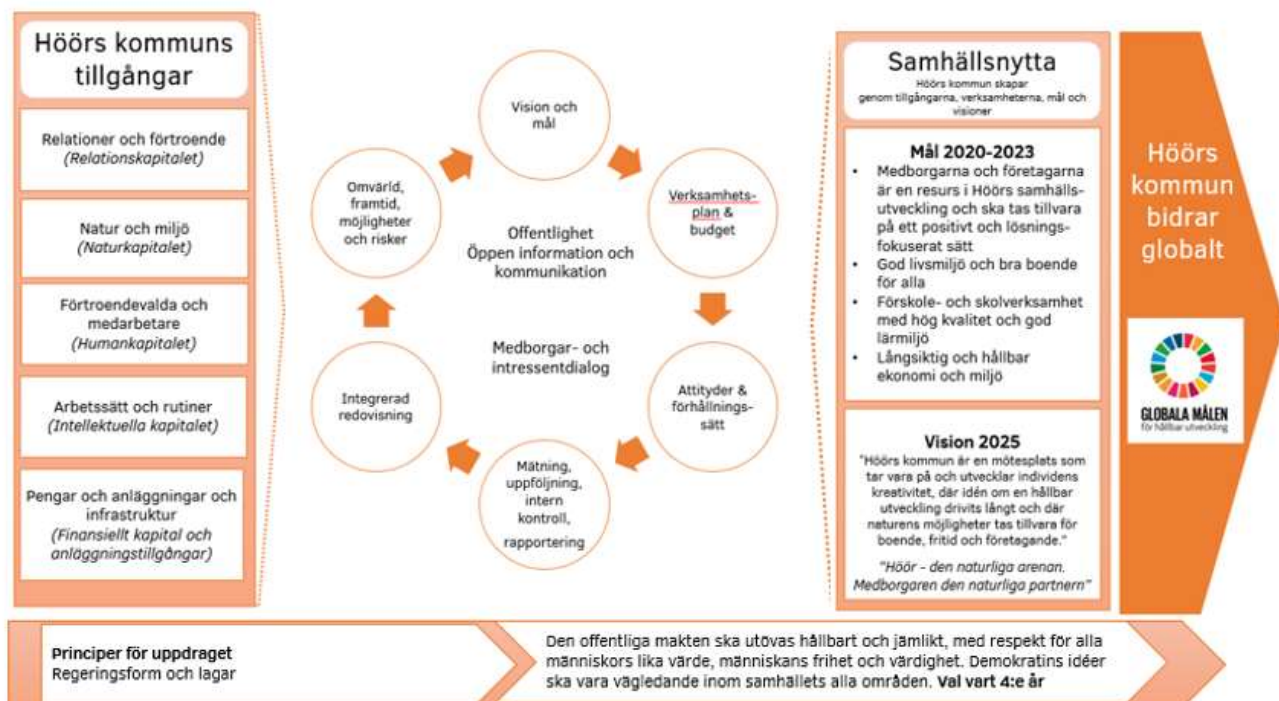
Bilaga 2 Så här har analysen gjorts

Analysen har tagits fram utifrån en sammanställning av risker och väsentliga frågor som framgår i dokument som:

- Kommunfullmäktiges mål 2020-2023
- Förvaltningsgemensamma projekt och verksamhetsuppdrag
- Nya lagar (se bilaga 3)
- Delårsrapport 2022 vad gäller omvärld- och framtidsanalysen, resultatanalysen och nämndernas verksamhetsberättelser
- Revisionsrapporter

Utgångspunkten för analysen är också kommunens verksamhetsmodell. Den illustrerar god ekonomisk hushållning genom att beskriva de tillgångar kommunen är beroende av för att skapa den samhällsnytta kommunfullmäktige vill uppnå. Modellen beskriver också moment för god verksamhetsstyrning samt principer som det kommunala uppdraget vilar på. På så sätt illustreras de moment den interna kontrollen behöver uppmärksamma d v s;

- Hur tillgångarna säkras för att uppnå god ekonomisk hushållning
- I vilken grad samhällsnytta skapas
- Efterlevnad av lagar och normer
- Ändamålsenligheten i ledning och styrning samt tillförlitligheten i rapporteringen

Frågor som arbetsgruppen för intern kontroll diskuterat

- Vad händer i omvärlden och inom kommunen som kan påverka kommunens tillgångar, arbetssätt och förmåga att nå mål?
- Vilka organisatoriska förändringar sker och hur kan de påverka kommunens effektivitet och resultatförmåga?
- Vilka nya lagar träder i kraft och vad är kommunens förutsättningar till efterlevnad?

Riskvärdering

Utifrån analysen har ett antal frågor identifierats som kan påverka kommunens förutsättningar för god verksamhetsstyrning. Dessa frågor har därefter bedömts utifrån:

- sannolikheten av att de inträffar
- konsekvenser om de inträffar

Denna bedömning har gjorts utifrån en 3-gradig skala.

Skala för att bedöma frågorna

	Sannolikhet	Konsekvens
1 =	Mindre sannolikt att faktorn inträffar	Mindre konsekvens för kommunen
2 =	Möjligt att faktorn inträffar	Måttlig konsekvens för kommunen
3 =	Sannolikt att faktorn inträffar	Betydande eller katastrofal konsekvens för kommunen

Arbetsgruppens ursprungliga sammansättning och arbetssätt

Arbetsgruppen har hållit ett antal möten där diskussioner har förts för att identifiera och värdera risker och väsentliga frågor. Dialog har däremellan förts via mejl. Arbetsgruppen har bestått av:

Camilla Lindhe	Kommundirektör
Rolf Carlsson	Samhällsbyggnadschef
Linda Andersson	Ekonomichef
Gunilla Dencker Skog	Kansli- och miljöchef

Resurs till gruppen	
Helena Sjöholm	Verksamhetsutvecklare

Avstämning har också gjorts med andra medarbetare som Åsa Abrahamsson kring miljö- och naturfrågor och Peter Wollin kring befolkningstillväxt.

Uppdateringen inför 2023 har genomförts av Magnus Nordén i samråd med för sina områden berörda nyckelpersoner.

Bilaga 3 Nya lagar och normer

Arbetsgruppen för intern kontroll har gått igenom lagar och kommunala beslut som träder i kraft de närmaste åren. Motivet är att lagarna och besluten kan påverka:

- Arbetsätt
- Resursfördelning
- Kompetensinsatser

Det är därför viktigt med en gemensam sammanställning för att analysera förutsättningar att leva upp till lagarna, arbetsätt som behöver förstärkas och ambitionsnivåer som ska läggas på efterlevnaden, samt redovisa i vilken grad efterlevnad sker. Detta är också ett grundsyfte med intern kontroll d v s att återredovisa efterlevnaden till nämnder och styrelser samt redovisa i vilken grad en avvikelse utgör en risk.

2019

Lag	Innehåll	Åtgärder inom Höörs kommun
Ny lag om kommunal bokföring och redovisning	<ul style="list-style-type: none"> • Krav på förvaltningsberättelsens innehåll och uppföljning god ekonomisk hushållning. • Verksamhetens resultat ska redovisas separat. • Drift- och investeringsredovisning ska vara en egen del. • Nya arkiveringsprinciper 	<p>Höörs kommun har utvecklat delårsrapport och årsredovisning med mer verksamhetsinformation i förvaltningsberättelsen.</p> <p>Viktiga frågor att fokusera på är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definiera begreppet god ekonomisk hushållning för kommunkoncernen och ta fram arbetsätt • Att begreppet integreras med kommunfullmäktiges mål och kommuniceras till styrelser, nämnder, bolag och medarbetare. • Att definitionen följer goda redovisningsprinciper.
Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård	Från 1 januari 2019 omfattas också utskrivning från psykiatrisk klinik av tredagarsregeln efter att slutenvården meddelat kommunen om att patienten är utskrivningsklar, istället för 30 dagar som idag.	Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård har inte påverkat verksamheten nämnvärt under året. Det är vanligtvis personer inom psykiatri som är kända i kommunen och har insatser sedan tidigare. Slutenvården ger för det mesta information om hemkomstdatum tidigare än tre dagar. Verksamheten har förberett sig genom att införa rutiner samt att försöka ha en mer flexibel bemanning.
Hälso- och sjukvårdsavtalet	Inkluderar hjälpmedelsfrågor och rehabilitering, mer avancerad sjukvård kommer bedrivas i hemmet.	

	SDV Region Skånes nya system "Skånes Digitala Vårdsystem"	
Säkerhetsskyddslagen	Uppgifter som rör samhällsviktiga informationssystem ska skyddas. IT-system och information ska inventeras och klassificeras utifrån principerna <i>konfidentialitet, tillgänglighet</i> och <i>riktighet</i> . Lagen ersätter lagen från 1996.	Förmågan att under 2019 leva upp till lagen bedöms som god. Väsentligt frågor att hantera är: <ul style="list-style-type: none"> Chefer har en uppdaterad förteckning av IT-system Samarbete med beställare av IT och IT-kommuner Skåne aktiebolag för att säkerställa att alla relevanta system klassificerat.
Vallagen	Förstärkt valhemlighet genom att avskärma röstningssedlar. Personröstning både blanka och partimarkerade valsedlar.	Översyn av vallokaler och bemanningen har gjorts.
Skollagen:	Utökad timplan. Vilket innebär att elev ska erbjudas mer undervisningstid i matematik och andra kärnämnen.	Bemanningen ses över.
Lärarlegitimation för fritidspedagoger/lärare inom fritidshem		Översyn hur tjänster kan bemannas. Personal med lärarlegitimation får ta ansvar för avdelningar som saknar behöriga.
Kartläggning av matte och svenska i Förskoleklass		Tid behöver frigöras för medarbetare att genomföra kartläggningen inkl. dokumentationen.
Timplaneförändring		Ändra i tjänstefördelning så att alla elever får de timmar de är berättigade till.
Lag om tillgänglighet till digital offentlig service	Lagen ska bland annat leda till att digital offentlig service blir mer tillgänglig, framför allt för personer med funktionsnedsättning. Lagen genomför EU:s webb-tillgänglighetsdirektiv.	

2020

Lag	Innehåll	Åtgärder inom Höörs kommun
Höjd företagsbot (förslag)	Bestämmelserna om företagsbot utvidgas genom att brott i fler verksamheter än tidigare ska kunna leda till företagsbot. Samtidigt utökas också möjligheterna att förelägga företagsbot gentemot kommuner och myndigheter.	
Ökade rättigheter för barn	År 2020 blir barnkonventionen lag. Det gör att kommuner behöver ha arbetssätt och rutiner på plats som säkrar att: <ul style="list-style-type: none"> Medarbetare har kännedom om lagen. 	Kommunens arbetssätt för dialog med barn granskades i 2017 års interna kontroll. Ägardialogen med Höörs Fastighetsaktiebolag har också tagit upp hur barns uppfattning om boendemiljön lyfts fram.

	<ul style="list-style-type: none"> • Verksamheter tar reda på barns uppfattningar och önskemål i frågor som rör dem. • Verksamheter som riktar sig till barn är kända, tillgängliga och anpassade för barn. • Rutiner tas fram för när och hur barnkonsekvensanalys ska göras, samt hur analysen är en del av beredningsunderlaget. • Rutiner för dialog med barn. 	
Lag om skydd mot olyckor och handlingsplan.	Ökade krav på bemanning i räddningstjänsten.	<ul style="list-style-type: none"> • Kollektiv avtal se över och harmoniserade ersättningsgrunder • Ett handlingsprogram håller på att tas fram.
Lag om nationell läkemedelslista	Vilket innebär att senast den 1 juni 2022 ska alla recept på läkemedel, förskrivna hjälpmedel och livsmedel skötas via nationella läkemedelslistan. Detta innebär ett stort förändringsarbete för hälso- och sjukvården. Exempelvis kommer regioner och kommuner att behöva bygga om förskrivningsmoduler och andra system som hanterar information om förskrivna läkemedel. Det blir också nödvändigt att se över arbetssätt och att hitta en gemensam syn på ansvaret för patientens läkemedelsbehandling. På nationell nivå är många aktörer inblandade, och här företräder SKL och Inera regioners och kommuners intressen i olika sammanhang.	
Skånes Digitala Vårdsystem	<p>Skånes Digitala Vårdsystem är en ny heltäckande digital plattform för Region Skånes vårdförvaltningar och de privata vårdgivare som arbetar på uppdrag av Region Skåne.</p> <p>SDV, Skånes Digitala Vårdsystem knyter ihop vården i hela Skåne med gemensamma arbetssätt. Detta är vi först i Sverige med att göra. När allt är klart kommer SDV att bidra till bättre hälsa för fler i Skåne.</p> <p>Införandet av SDV innebär att de separata journalsystemen som i dag används inom primär- och slutenvården ersätts av ett system med en inloggning, en journal och en läkemedelslista. Därutöver lanseras en patientportal, en modul för att främja befolkningshälsan samt flertalet</p>	

	automatiserade lösningar som ska förenkla vårdpersonalens vardag.	
Andra förändringar:	<ul style="list-style-type: none"> • Förlängt anställningsskydd. Möjlighet att arbeta till 68 års ålder. • Miljöprogram • Vattenförsörjningsplan (inkl.reserv-vattenförsörjning). Planen är viktig för att kommunen ska kunna växa. • VA-plan 	

2021

Lag	Innehåll	Åtgärder inom Höörs kommun
Socialtjänstlag och LSS lag (eventuellt)	En statlig utredning ser över socialtjänstlagen för att modernisera lagen. Utredningen skulle ha varit klar i december 2018 men tiden har förlängts till juni 2020. Det gör att en eventuell ny lag kan träda i kraft först 2021 eller därefter.	Kommunen behöver stödja medborgaren att själv utforma och ta ansvar för sitt liv. Kapacitet behövs också för att hantera ökade krav på socialtjänstens verksamhet
Vattentjänstlag (eventuellt).	En statlig utredning har påbörjats.	Nya strategier om VA-utbyggnad behöver tas fram. Arbetsmetoder inom miljö- och bygg kan behöva revideras.
Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen)	Personer som rapporterar om missförhållanden ges skydd i form av ansvarsfrihet och skydd mot hindrande åtgärder och repressalier	Skapa rutiner och system för hantering av rapporter i samverkan av intresserade Unikomkommuner.
Förordningen (2014:1542) om statsbidrag till kommuner och regioner för att öka kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation	En utvidgning sker när det gäller vilka typer av insatser som kommuner och regioner kan beviljas statsbidrag för enligt förordningen. I dagsläget kan statsbidrag beviljas för vissa utbildningsinsatser. Genom ändringarna kommer stöd att kunna ges även för insatser som syftar till att främja fysiska och digitala mötesplatser för hbtqi-personer. Insatser som riktar sig till unga respektive äldre personer ska särskilt prioriteras.	?
Lag (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader	Krav på klimatdeklaration för byggnader införs. Det innebär att byggherren ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket när en ny byggnad uppförs. Klimatdeklaration ska spegla den klimatpåverkan som uppstår vid uppförande av en ny byggnad.	Kommunens byggnadsnämnd får meddela slutbesked först när byggherren har visat att denne har lämnat in en klimatdeklaration eller gjort sannolikt att det inte finns någon skyldighet att lämna in en sådan deklaration. Boverket är tillsynsmyndighet och ska även föra ett register över inlämnade klimatdeklarationer.

<p>Föräldrabalken, lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap och flera förordningar</p>	<p>För ogifta föräldrar, som är myndiga och folkbokförda i Sverige, införs en möjlighet att digitalt bekräfta ett föräldraskap utan socialnämndens medverkan. Bekräftelsen ska göras senast 14 dagar efter barnets födelse i ett system som Skatteverket tillhandahåller.</p>	<p>Kommunens beredskap för faderskapsutredningar kan minskas.</p>
<p>Lag om informationssamtal</p>	<p>De nya reglerna innebär att föräldrar som överväger att inleda en tvist om vårdnad, boende eller umgänge som huvudregel ska ha deltagit i ett informationssamtal hos socialnämnden innan de kan vända sig till domstol. Reglerna syftar till att skapa bättre förutsättningar för föräldrar att komma överens i frågor som rör deras barn. Genom informationssamtalen kan föräldrar i ett tidigt skede få information om bland annat den hjälp och det stöd som finns att få för att kunna hitta den lösning som är bäst för deras barn.</p> <p>Kommunernas skyldighet att hålla informationssamtal börjar gälla något innan det att deltagande i ett sådant samtal blir en förutsättning för att en domstol ska få ta upp en tvist om vårdnad, boende och umgänge.</p>	
<p>Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning</p>	<p>Ändringarna innebär bland annat att Valmyndigheten ges uttryckligt ansvar för att inför varje val ta fram utbildningsmaterial om valet till länsstyrelserna och valnämnderna. Ändringarna innebär också att en person som inte följer röstmottagarnas anvisningar ska få uppmanas att tillfälligt lämna val- eller röstningslokalen.</p> <p>Det blir också tydligare för de som ska rösta att valsedlarna ska väljas ut och göras i ordning i enskildhet. Väljare med funktionsnedsättning eller liknande ska dock på begäran få hjälp med detta. Ändringarna innebär även att valnämnderna och utlandsmyndigheterna ska ta över ansvaret för att lägga ut samtliga valsedlar i val- och röstningslokalerna. Detta motverkar sabotage och ger valadministrationen bättre förutsättningar att hålla ordning bland valsedlarna.</p>	
<p>Socialförsäkringsbalken och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade</p>	<p>Ändringarna ger Försäkringskassan och kommunerna lagstöd för att neka en assistansberättigad utbetalning av ersättning för personlig assistans som utförts inom en yrkesmässig verksamhet utan tillstånd enligt</p>	

	<p>23 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Försäkringskassan och kommunerna ska även informera Inspektionen för vård och omsorg när en enskild kan antas bedriva verksamhet för personlig assistans utan sådant tillstånd. Därutöver förtydligas möjligheterna för Inspektionen för vård och omsorg att begära in information i tillsynsärenden.</p>	
<p>Förordning (2021:848) om statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan</p>	<p>Enligt den nya förordningen lämnas förskolebidrag till kommuner för insatser som syftar till kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Bidraget får användas för kostnader för att minska barngrupperna, bibehålla eller rekrytera personal i förskolan och kompetensutveckla förskollärare och annan personal i förskolan. Hälften av medlen i statsbidraget ska fördelas utifrån socioekonomiska faktorer.</p> <p>Syftet är att statsbidraget i större omfattning än tidigare ska riktas mot de barn som har störst behov för att på så sätt ge alla barn en bra start i sitt lärande. För 2022 uppgår det nya samlade statsbidraget till cirka 1,7 miljarder kronor.</p>	

2022

Lag	Innehåll
<p>Arbetsrätten reformeras</p>	<p>Ändringarna innebär bland annat ökade möjligheter till kollektivavtalsavvikelser från lagen om anställningsskydd, att en anställning som utgångspunkt gäller på heltid och att särskild visstidsanställning införs.</p> <p>Vidare innebär ändringarna att uppsägning från arbetsgivaren ska grunda sig på sakliga skäl och att en anställning inte består vid tvist om giltigheten av uppsägning eller avskedande. Tre arbetstagare får undantas från turordningen, turordningsregler och rätt till omställningstid vid omreglering till lägre sysselsättningsgrad införs. Slutligen ska kundföretag i vissa fall erbjuda inhyrda arbetstagare tillsvidareanställning eller betala ersättning.</p> <p>Lagändringarna är en av tre delar i omställningspaketet för långsiktigt förbättrad flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden.</p>
<p>Nya regler för att främja tydliga och förutsägbara arbetsvillkor</p>	<p>Arbetsgivarens skyldighet att lämna information till arbetstagare i början av ett anställningsförhållande utökas. Ändringarna innebär även bland annat att en arbetstagare som huvudregel under sin anställning får ha en annan anställning och att en arbetsgivare ska lämna ett skriftligt svar om en arbetstagare begär en annan anställningsform eller en högre sysselsättningsgrad. Ändringarna görs för att genomföra EU:s arbetsvillkorsdirektiv (2019/1152/EU).</p>

Statsbidrag införs för våldsförebyggande arbete	Ett nytt statsbidrag inrättas i syfte att stärka det våldsförebyggande arbetet och främja utvecklingen av evidensbaserade insatser. Med våld avses mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Bidraget riktar sig till ideella organisationer, kommuner och regioner och fördelas efter ansökan av Jämställdhetsmyndigheten.
Etableringsjobb – en helt ny modell införs för staten att stimulera anställningar för långtidsarbetslösa och nyanlända	Etableringsjobb skiljer sig från dagens befintliga subventionerade anställningar på så sätt att staten betalar en ersättning direkt till individen. Detta istället för att arbetsgivaren betalar hela lönen till arbetstagaren och sedan får ersättning för en del av den från staten. Etableringsjobb är en helt ny modell för staten att stimulera anställningar för långtidsarbetslösa och nyanlända. Den bygger på ett förslag från LO, Unionen och Svenskt Näringsliv.
Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina	Ändringen innebär att regeringen ska kunna bestämma om att göra undantag från plan- och bygglagen för att snabbt kunna anordna boenden vid en särskilt omfattande tillströmning av asylsökande. Ändringen omfattar även boenden för personer som ansöker om eller har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet. Ändringen genomförs mot bakgrund av Rysslands invasion av Ukraina, som innebär en omfattande tillströmning av personer som fördrivits från Ukraina och som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt EU:s så kallade massflyktsdirektiv.
Undantag från plan- och byggregler för kommunala ankomstboenden för vissa utlänningar	Ankomstboenden för personer som avser att ansöka om asyl eller om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd undantas från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338). Undantagen omfattar bland annat kraven på bygglov och marklov, kraven på anmälan, undantag från kraven på hänsyn till vissa allmänna intressen i 2 kap. plan- och bygglagen samt undantag från utformnings- och egenskapskraven på byggnadsverk. Förordningen upphör att gälla vid utgången av 2024.
Undantag från plan- och byggregler för enkla förläggningar för vissa utlänningar	Enkla förläggningar för vissa utlänningar undantas från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338). Med enkla förläggningar menas byggnadsverk vars konstruktion är av så enkelt slag att de kan flyttas eller rivs med förhållandevis enkla åtgärder och som under en begränsad tid ska användas som en sådan förläggning som avses i 2 § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Undantagen omfattar bland annat kraven på bygglov och marklov, kraven på anmälan, undantag från kraven på hänsyn till vissa allmänna intressen i 2 kap. plan- och bygglagen samt undantag från utformnings- och egenskapskraven på byggnadsverk. Förordningen upphör att gälla vid utgången av 2024.
En effektivare överprövning av offentliga upphandlingar införs	I mål om offentlig upphandling införs dels ett skyndsamhetskrav och dels så kallade preklusionsfrister, som innebär att parternas möjligheter att efter en viss tidpunkt i domstol åberopa nya fel och brister i upphandlingen, begränsas i både förvaltningsrätten och kammarrätten. Ett skyndsamhetskrav införs även i mål om att lämna ut kontrakt enligt upphandlingslagstiftningen. Vidare kortas tidsfristen för att ansöka om överprövning av ett icke-direktivstyrt avtals giltighet från sex månader till 30 dagar i det fall myndigheten har efterannonserat resultatet av upphandlingen. Även fristen för att väcka talan om skadestånd vid fel och brister i en upphandling ändras för att överensstämma med EU-rätten. Slutligen införs tidsgränser på fem och tre år vid

	beslut om uteslutning av en leverantör på grund av brott respektive missförhållanden i övrigt.
Möjlighet att använda automatiserat beslutsfattande	<p>I kommunallagen införs regler som ger kommuner och regioner möjlighet att använda sig av automatiserat beslutsfattande i vissa typer av ärende och under förutsättning att det inte strider mot annan lagstiftning.</p> <p>En ny lag om proportionella val i kommuner och regioner införs som bland annat innebär att det inte längre kommer vara möjligt för partier att tjäna platser genom att använda andra partiets gruppbezeichnung utan att det finns ett äkta samarbete. Reglerna om fyllnadsval när en ledamot av en nämnd som valts proportionellt avgår ändras, så att en sådan ledamot så långt som det är möjligt ska ersättas av någon från samma parti.</p>
Tydligare regler för myndigheter och offentliga företag som tillgängliggör data för vidareutnyttjande	<p>Den som har rätt att få tillgång till data från en myndighet eller ett offentligt företag ska kunna få dessa tillgängliggjorda i ett format som lämpar sig för vidareutnyttjande, exempelvis ett öppet och maskinläsbart format. Lagen innehåller ett tak för vilka avgifter som en myndighet eller ett offentligt företag får ta ut för att göra data tillgängliga för vidareutnyttjande.</p> <p>Av lagen framgår när det är tillåtet för en myndighet eller ett offentligt företag att ange villkor för vidareutnyttjande eller ge någon exklusiv rätt att vidareutnyttja viss data. Lagen genomför det så kallade öppna data-direktivet (EU) 2019/1024.</p>
Ny lag möjliggör säkrare och mer effektiv elektronisk kommunikation	<p>Den nya lagen medför bland annat att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas av vissa regler i lagen. Vidare stärks skyddet för slutanvändare genom regler om bland annat information som ska lämnas innan ett avtal ingås samt regler om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och paketerbudanden. Sanktionsavgifter införs för vissa överträdelser av lagen.</p> <p>Den nya lagen ersätter den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation. Den genomför EU:s direktiv om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. Den nya lagen motsvarar i stora delar den nuvarande lagen, men med de ändringar och tillägg som föranleds av direktivet. Även en ny förordning om elektronisk kommunikation införs, för att främst komplettera och precisera bestämmelserna i den nya lagen.</p>
Möjlighet till tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek införs	Det införs en möjlighet att besluta om tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek. Ett sådant tillträdesförbud ska grundas på en bedömning av risken för brott och allvarliga trakasserier samt, för bibliotekens del, risken för vissa ordningsstörningar. Regleringen tas in i den lag som reglerar tillträdesförbud till butik. Samtidigt byter lagen namn till lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek.
En ny myndighetsstruktur införs för samhällets krisberedskap och civilt försvar	Ett antal myndigheter vars verksamhet har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret pekas ut som beredskapsmyndigheter. Dessa ska inför och vid framtida krisituationer och höjd beredskap arbeta tillsammans i beredskapssektorer som leds av sektorsansvariga myndigheter. Det införs även en högre regional ledning genom geografiskt avgränsade civilområden med civilområdesansvariga länsstyrelser.
En fast omsorgskontakt införs i hemtjänsten	Det införs krav på att den som har hemtjänst erbjuds en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövt. Den fasta omsorgskontakten tillgodoser den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänstinsatser verkställs. Från och med den 1 juli 2023 krävs det även att den som utses till fast omsorgskontakt har yrkestiteln undersköterska.
Lex lilla hjärtat – lagändringar för att säkerställa barns bästa när vård enligt LVU upphör	Genom en ny bestämmelse tydliggörs att när barn tvångsvårdas på grund av missförhållanden i hemmet får vården inte upphöra förrän de omständigheter som föranleder vården har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt. Det införs även en skyldighet för socialnämnden att följa upp barnet efter det att tvångsvård har upphört.

	<p>Socialnämnden ges befogenhet att använda drogtester inför umgänge och vårdens upphörande när barn tvångsvårdas på grund av missförhållanden i hemmet.</p> <p>En skyldighet för socialnämnden att i vissa situationer överväga om det finns skäl att ansöka om flyttningsförbud införs och skyldigheten att överväga vårdnadsöverflyttning tidigareläggs, från tre till två år.</p>
Åtgärder för att fler barn ska delta i förskola	<p>Varje hemkommun ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som inte har en plats i förskolan och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Den första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Från och med den hösten ska hemkommunen också tillhandahålla en reserverad förskoleplats till barn som har bott i Sverige kort tid eller som har vårdnadshavare som har bott i Sverige kort tid, även om vårdnadshavarna inte har anmält önskemål om det.</p> <p>Kommuner ska även sträva efter att ge ett sådant erbjudande om förskoleplats till andra barn som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska. Syftet med ändringarna är att öka deltagandet i förskolan. Ändringarna ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter 1 juli 2023.</p>
Mer tid till lärande genom att extra studietid och utökad lovskola införs	<p>Det införs en ny verksamhet i grundskolans årskurs 4–9 som kallas för extra studietid och är frivillig för eleverna. Under den extra studietiden ska eleverna kunna få hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför den ordinarie undervisningstiden. Huvudmannen är skyldig att anordna extra studietid minst två timmar per vecka. Extra studietid är undervisning och ska ledas av lärare, men även annan personal kan medverka.</p> <p>Ändringarna innebär också att den lovskola som regleras i skollagen utökas med 25 timmar. Den utökade lovskolan ska erbjudas på loven under läsåret till elever i grundskolans årskurs 9 som riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Utökningen innebär att elever i årskurs 9 kan ha rätt till totalt 75 timmar lovskola.</p> <p>Syftet med ändringarna är att stärka skolans kompensatoriska uppdrag och att få fler att bli behöriga till gymnasieskolans nationella program.</p>
En sammanhållen utbildning för att stärka nyanländas etablering	<p>Det införs en skyldighet för kommunerna att tillhandahålla en sammanhållen kommunal vuxenutbildning för de vuxna nyanlända som tar del av insatser inom etableringsprogrammet och som på grund av att de har kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet.</p> <p>Dessa nyanlända, som har så kallad utbildningsplikt, ska i huvudsak ta del av sfi, samhällsorientering och utbildning inom kommunal vuxenutbildning eller motsvarande utbildning inom folkhögskola. De behöver få en utbildning som är anpassad efter deras förutsättningar och möjlighet att kombinera sfi med andra kurser i komvux.</p> <p>Utbildningen ska omfatta minst 23 timmars undervisning i veckan i genomsnitt under en fyraveckorsperiod och den ska följa en plan för utbildningen som kommunerna ska ta fram.</p>
En sammantagen bedömning införs vid betygssättning	<p>En ny princip införs för betygssättning. Den innebär att läraren vid betygssättningen ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till betygskriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Syftet är att betygen bättre ska spegla elevernas kunskaper.</p> <p>Samtliga kriterier för det lägsta godkända betyget ska dock vara uppfyllda för att en elev ska kunna få ett godkänt betyg. Den nya principen ska användas inom den obligatoriska skolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vissa delar av den kommunala vuxenutbildningen.</p>

<p>Åtgärder för att förbättra skolans arbete med trygghet och studiero</p>	<p>Ändringarna innebär bland annat att regleringen om det förebyggande arbetet för trygghet och studiero och det systematiska kvalitetsarbetet tydliggörs. Vidare ska all personal ges befogenhet att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som behövs för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Det ska även bli enklare för rektorn att besluta om avstängning samt tillfällig placering inom och utanför skolenheten.</p> <p>Mobiltelefoner ska vid undervisning i regel endast få användas efter lärarens instruktion. Möjligheterna att omhänderta mobiltelefoner och ha mobilfria skoldagar ska öka. Dessutom ska kraven på huvudmannens klagomålshantering skärpas och Statens skolinspektion ska som huvudregel inte kunna inleda tillsyn som rör ett enskilt barn eller en enskild elev om inte huvudmannen har fått möjlighet att hantera frågan först.</p>
--	---

Sammanställt av
Magnus Nordén
Verksamhetsanalytiker